

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.849/2021/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd) keresztül az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.849/2021/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint a bírósági ítélet sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2020. augusztus 17-én Tordai Bence a Párbeszéd Magyarországért Párt (a továbbiakban: PM) országgyűlési képviselője sajtótájékoztatót tartott egy visegrádi szálloda-eladás ügyében (amely terület egy kft. tulajdonában állt, amelynek többségi részvényese az alapügy felperese volt), ahol bejelentette, hogy feljelentést tesz az ügyben (jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés miatt). A sajtótájékoztatóról videófelvétel is készült, amely a PM Facebook oldalán is elérhető, és amelyet a PM több sajtóorgániummal is megosztott (többek között az indítványozóval is) – mellékelve hozzá a Központi Nyomozó Főügyészséghez (a továbbiakban: KNYF) címzett feljelentést is. Az indítványozó weboldalán 2020. augusztus 17-én „Feljelentést tesz a Párbeszéd a visegrádi luxusszálloda miatt” címmel jelent meg egy cikk. Ezen cikkben az indítványozó tájékoztatott a PM sajtótájékoztatóján elhangzottakról: így a feljelentés tényéről, a gyanított bűncselekmény jellegéről, a KNYF-nek küldött feljelentés tartalmáról, Tordai Bence értesüléseiről és véleményéről a területtel és az ügygel kapcsolatban. A cikk miatt az alapügy felperese sajtó-helyreigazítási kérelemmel fordult az indítványozóhoz, aki azonban a kérésnek határidőn belül nem tett eleget, ezért a felperes keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), és kérte, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze az indítványozót egy helyreigazító közlemény közzétételére. Az indítványozó ellenkérelmében elsősorban az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére hivatkozott, valamint arra, hogy ő csak tájékoztatott a sajtótájékoztatón elhangzottakról, tevékenysége pedig megfelelt az alkotmánybírósági gyakorlatnak is.
- [3] A felperes keresetét az elsőfokú bíróság elutasította. Az ítélet indokolása szerint az Alaptörvény IX. cikkéből, a kapcsolódó alkotmánybírósági gyakorlatból, és a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) rendelkezéseiből az következik, hogy egy sajtó szerv egy sajtótájékoztatóról hitelesen és szöveghűen jogosult tájékoztatni (amennyiben annak témája közügyeket érint), és amennyiben nem tesz hozzá annak tartalmához, valamint lehetőséget ad a reflektálásra is, akkor nem felel az ott elhangzottakért. Az elsőfokú bíróság döntése során figyelembe vette a PK. 12. és 14. számú állásfoglalásait is. Ezek alapján az elsőfokú bíróság (jelentős mértékben alapozva az alkotmánybírósági gyakorlatra) megállapította, hogy a közügyek szabad vitathatóságából és a közélet vitáiban a sajtó szerepéből kiindulva a felperes keresete nem volt megalapozott.
- [4] 2. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben a felperes fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amelyben többek között arra hivatkozott, hogy ő a Kúria egy korábbi döntése szerint nem minősül közszereplőnek, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének már a kiindulási pontja is hibás. A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság döntésével egyetért, de más jogi indokok alapján. A másodfokú bíróság szerint ugyanis a helyreigazítási kérelemmel érintett állítások mind tényszerűen

igazolhatóak, illetve az állítások egy része nem is a felperesre vonatkozik, ezért a közszereplői minőségének sem volt jelentősége.

- [5] 3. A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú döntést részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozót helyreigazítás közlésére kötelezte.
- [6] A Kúria ítéletének indokolásában kiemelte, hogy a sajtónak a megfelelő tájékoztatáshoz való joga és kötelezettsége nem érvényesül korlátlanul. Az Smtv. és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján ugyanis minden sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni, és valós tartalmuk alapján kell minősíteni. Emellett pedig figyelemmel kell lenni a közlemény belső összefüggéseire és a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint e körben elsőként arról kell döntenie, hogy a közlés közügyekben való megszólalás volt-e, közérdekű vitában kifejtett álláspontnak minősült-e. Ezt követően meg kell vizsgálni, hogy a közléssel érintett személy közszereplőnek minősül-e, majd ezt követően kell vizsgálni, hogy a kijelentés értékítélet vagy tényállítás volt-e. A Kúria szerint a tudósítás tartalma részben közérdeklődésre számot tartó kérdés volt, és az indítványozó egy közszereplő országgyűlési képviselő sajtótájékoztatójáról tudósított. Nem vette figyelembe azonban az első- és másodfokú bíróság, hogy a tudósítás alapját képező hotel értékesítésnek nincs közpénzzel kapcsolatos érintettsége, a felperes személye pedig ezt a kapcsolatot sem közvetlenül sem közvetve nem hozza létre. A felperes a Kúria szerint nem közszereplő, de a gazdasági életben való szerepe miatt magasabb a tűrés kötelezettsége, de ez kimerül abban, hogy hozzá kérdések intézhetők. A cikkben elhangzó állítások a Kúria szerint tényállítások voltak, és az indítványozó nem mentesül a bizonyítási kötelezettség alól csak azért, mert mások gondolatait vette át. Szintén kifogásolható, hogy a cikkben nem szerepelt a felperes cáfolata (sőt annak felajánlására sem került sor), ez pedig nem felel meg az alkotmánybírósági gyakorlatnak.
- [7] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítéletének a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését. Véleménye szerint az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a sajtót a pártok és politikusok közleményeiről való tudósításuk során milyen kötelezettségek terhelik. Emellett álláspontja szerint a Kúria tévesen értelmezte az irányadó alkotmánybírósági gyakorlatot is, ezáltal az ügyben a döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség is fennáll. Az indítványozó szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéséből fakadó követelmények alapján (amelyet az alkotmánybíróság gyakorlata is megerősít) egy közszereplőnek a közügyekkel összefüggő kérdésekben tartott sajtótájékoztatójáról a sajtó, kommentár nélkül jogosult tájékoztatást adni. Véleménye szerint az sem ellenkezik az alkotmánybírósági gyakorlattal, hogy nem biztosított cáfolatot a felperesnek, mivel az Alkotmánybíróság 3217/2020. (VI. 19) AB határozatából ennek alkotmányossága is igazolható. Véleménye szerint a Kúria ítélete azért is alaptörvény-ellenes, mivel nem vette figyelembe a sajtószerző alkotmányos szerepét, nem értékelte megfelelően a cáfolat elmaradása tekintetében továbbfejlődött alkotmánybírósági gyakorlatot, valamint szűken értelmezte a közügy fogalmát és tévesen értelmezte a felperes közszereplői státuszát. Emellett alkotmányellenesen telepítette a vizsgálat felelősségét a sajtószerzőre. Mindezek alapján álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését.

II.

- [8] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

- [10] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás alperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [13] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánításhoz való jog sérelmére is. E tekintetben megállapítható azonban, hogy az indítványozó mint sajtószerv cikkében nem saját álláspontját (véleményét) közölte, hanem egy sajtótájékoztatóról tudósított, így e tekintetben a Kúria döntése az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését nem érintette. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának az indokolásában is elsősorban az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére hivatkozott. Erre tekintettel megállapítható, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítványozó nem adott elő önálló, érdemi alkotmányjogi érvelést, ezért az Alkotmánybíróság az indítványnak a IX. cikk (1) bekezdésére vonatkozó részét érdemben nem vizsgálta.
- [14] 4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [15] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében biztosított sajtószabadsághoz való jognak a hatályát és határait érintően felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. A kúriai ítélet alkotmányosság vizsgálatára kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban értelmezte-e az indítványozó által közölt cikk vonatkozásában a sajtó-tájékoztatóról történő tudósításra irányadó alkotmányos követelményeket, és ezáltal figyelembe vette-e döntése meghozatala során az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó kötelezettségét.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló

jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

- [20] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bíróságnak tehát a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a sajtószabadsághoz való joggal összefüggő kapcsolatát.
- [21] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság fontosnak tartotta ismételt kiemelni, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján mit tekinthetünk a sajtó elsődleges szerepének egy demokratikus állam működésében.
- [22] 2.1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [23]}. Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerezésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [40]}. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tehát a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [23] Egy médiaszolgáltató tehát alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamilyen alkotmányos célt, akkor az Alkotmánybíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie {23/2019. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [24] 2.2. Összességében ismételt rögzíthető tehát, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdekek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” {lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [25] 3. Az ügy megítélése szempontjából a fentiekén túl az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta áttekinteni a sajtó-tájékoztatókkal összefüggésben a sajtó objektív felelősségével kapcsolatos gyakorlatát is.
- [26] 3.1. A fentiekben írtak alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a sajtónak a politikai viták választópolgárokhoz történő eljuttatásában kiemelt szerepe van. A demokratikus közvélemény alakulásában központi szereppel bíró sajtó tevékenységének egyik lényegi eleme ugyanis a közéleti események nyilvánossághoz való közvetítése. A média a modernkori nyilvánosság fő letéteményese, nélküle teljes mértékben elképzelhetetlen a demokratikus társadalmi tanácskozás működése. A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [27] Ezzel együtt természetesen a sajtó tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel tüzdelte. Az Alkotmánybíróság több esetben is alkotmányosnak talált már a média által nyújtott tájékoztatásra vonatkozó előírásokat {lásd 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat; és hasonló érvelést tartalmaz a 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22] is}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában azonban nem terjed ki a valótlanítások közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelőssége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez mindazonáltal nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére. Mindenképpen ilyen megfontolásnak minősül a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez. Közéleti szereplők sajtótájékoztatóiról szóló tudósítás esetén ezek a szempontok különös súllyal esnek latba {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [28] 3.2. Az Alkotmánybíróság már a 3/2017. (II. 25.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eljárásuk jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}. Egy politikai (közéleti) vita alapját képező ügyben, a közéleti szereplők sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében a közvitával meglévő nyilvánvalóan szoros kapcsolat mellett az is fontos körülmény, hogy – szemben a közéleti újságírás számos más megnyilvánulásával – az újságírók ez esetben nem saját állításaikat vagy véleményüket tárják a nyilvánosság elé, nem saját gondolataikkal igyekeznek befolyásolni a szélesebb közvéleményt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélendő meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a médiatartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. A sajtótájékoztatókról való tudósításokkal kapcsolatban a közéleti vita érdeke mindenképp az elhangzottak pontos, a hírek aktualitásához igazodó közzétételét igényli {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [44]}. A mások állításait közlő sajtó felelősségének korlátozottsága kiváltképp fennáll akkor, amikor a média a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjeszti (ahogy az jelen ügyben is történt). Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}. E körültekintésnek mindennapos része, hogy a politikai vitákat követők az egyik résztvevő terhelő állítását követően bizton számíthatnak az érintettnek a nyilvánosságban szintén megjelenő válaszára, cáfolatára.
- [29] Ahogyan az Alkotmánybíróság azt az 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban hangsúlyozta, a sajtótájékoztatóról való tudósítások esetében ráadásul a média felelőssége nemcsak a közlések tartalma, hanem sajátos módon azok széles nyilvánossághoz jutása tekintetében is speciális. Ezekben az esetekben ugyanis kifejezetten maguk a közéleti szereplők keltik és szervezik a sajtó érdeklődését, azzal az egyértelmű szándékkal, hogy közléseik,

állításai a lehető legszélesebb körű figyelmet nyerjék el. A média itt sokkal inkább a véleménynyilvánítások közvetítő eszköze, semmint a közvita önálló szereplője [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [46]]. Ez alapján a mások közléseiről tudósító sajtó felelősségére vonatkozó teszt lényegi eleme, hogy az újságíró a más személyek által megfogalmazottakat híven, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti-e a közvélemény felé. E tekintetben tehát egyértelműen visszaélést jelentene, ha a sajtó-tájékoztatóról szóló tudósítás címe megtévesztő lenne a közlések forrását vagy természetét illetően, és azt a látszatot keltené, hogy a benne foglaltak a médiatartalom-szolgáltató saját állításai vagy nem vitatott közlések [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [48]]. Ugyanakkor ezzel együtt azt is rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről híven, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató a sajtószabadság által védett alkotmányos küldetését teljesíti, így e tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híreszteléseként értékelni [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [50]].

- [30] 3.3. A 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban kialakított tesztet az Alkotmánybíróság a későbbi gyakorlatában továbbfejlesztette. A 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatban kimondta ugyanis a testület, hogy egy közlést, így egy sajtó cikk tartalmát is teljes egészében kell értékelni, és az abban megfogalmazottak kapcsán figyelembe kell venni annak a politikai vitába való beágyazódottságát is. Ha ugyanis egy tudósításról szóló cikk alapjául szolgáló vita nem kizárólag a kifogásolt cikkben jelenik meg, és ebben a vitában további számos helyen lehetősége nyílik a másik félnek saját álláspontját ismertetni, és ezáltal a vitában elhangzó kritikákra reagálni, akkor a sajtótájékoztatóról való tudósítás akkor is megfelel az alkotmányos követelményeknek, ha a másik fél álláspontja, vagy legalább a cáfolat adására való felhívás nem jelenik meg abban [3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [46]].
- [31] 4. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [32] 4.1. Az indítványozónak mint sajtóorgánumnak vitán felül joga és kötelessége tájékoztatnia az olvasóit a közéleti eseményekről, amelyek közé tartozik egy országgyűlési képviselő sajtótájékoztatójáról való tájékoztatás is (különösen annak fényében, hogy arról az MTI is beszámolt). Ennek keretében minden kétséget kizáróan rögzíthető, hogy az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó jogával élve jelentette meg a perbeli cikket, amelyben a PM-es parlamenti képviselő által elmondottakat ismertette, egy a közbeszédben jelenlévő téma vonatkozásában.
- [33] 4.2. Az indítványban támadott kúrai ítélet – szemben az elsőfokú és a másodfokú ítéletekkel – megállapította, hogy az indítványozó jogellenesen járt el, ezért köteles a helyreigazító közlemény közzétételére. E vonatkozásban fontos kiemelni, hogy indítványozó által közölt cikk egy országgyűlési képviselő által elmondottakat idézte, amelynek tartalma egy olyan gazdasági szereplőre volt visszavezethető, akinek neve és érdekeltségei többször is megjelennek a sajtóban. Ez alapján megállapítható, hogy a cikk tartalma egy közügyeket érintő témáról szólt. Fontos azt is kiemelni, hogy az indítványozó nem fűzött további értékelést a PM-es parlamenti képviselő sajtótájékoztatóján elhangzottakhoz, továbbá a cikkben elhangzó állítások forrása is egyértelműen beazonosítható volt. E tekintetben tehát megállapítható, hogy az indítványozó által közölt cikk tényszerűen tájékoztatott a sajtótájékoztató elhangzottairól.
- [34] Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a cikkben nem szerepelt az érintett felperes cáfolata, sőt egyértelműen arra lehet következtetni, hogy arra az indítványozó a cikk megjelenése előtt a felperesnek nem is biztosított lehetőséget (ezt az indítványozó kifejezetten meg is erősítette). Jelen ügyben tehát azt kellett elsődlegesen vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak [figyelemmel arra, hogy az indítványozó által közölt cikk minden más elemében megfelelt a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban kialakított teszt követelményeinek], hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban hozta-e meg a döntését akkor, amikor jelentőséget tulajdonított annak, hogy az indítványozó nem biztosított lehetőséget az alapügy felperesének a cikkben megjelentek, és a PM-es politikus sajtótájékoztatóján elhangzottak cáfolatára. A 34/2017. (XII. 11.) AB határozat szerint a cáfolat vagy legalább annak lehetőségének elmaradása már önmagában megalapozhatja az érintett sajtóorgánum felelősségét. A 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában azonban az Alkotmánybíróság ehhez a feltételhez azt is hozzáfűzte,

hogy ha egy tudósításról szóló cikk alapjául szolgáló vita nem kizárólag a kifogásolt cikkben jelenik meg, és ebben a vitában számos további helyen lehetősége nyílik a másik félnek saját álláspontját ismertetni, és ezáltal a vitában elhangzó kritikákra reagálni, akkor a sajtótájékoztatóról való tudósítás megfelel az alkotmányos követelményeknek. Ezen szempont az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban elsősorban politikusok, tágabb értelemben közéleti szereplők egymás közötti vitájában alkalmazható, ahol az egymás álláspontjaira való reagálásra szélesebb körben nyílik lehetőség. Jelen ügyben tehát a fő kérdés az, hogy az alapügy alperese besorolható-e a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában meghatározott személyi körbe [mert akkor a cáfolat lehetőségének elmaradása is összeegyeztethető lenne az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével].

- [35] E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg: az alapügy felperese egy gazdasági szereplő, aki politikai illetve közéleti kérdésekben nem nyilvánul meg, így önmagában a különböző gazdasági érdekségei, illetve családi kapcsolatai miatt nem tekinthető a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában meghatározott személyi körbe sorolhatónak. Az is kijelenthető, hogy az alapügy felperesétől, mint gazdasági szereplőtől nem várható el, hogy önállóan adjon cáfolatot az őt ért kritikákra, illetve ezen kritikáknak a sajtó által közvetített tudósításaira. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alapügy felperesére, illetve a jelen ügyben érintett indítványozói cikkekre a 34/2017. (XII. 11.) AB határozat szerinti teszt volt az irányadó (tehát az indítványozónak lehetőséget kellett volna biztosítania az alapügy felperese részére a cáfolat adására), amelyet a Kúria ítéletében az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban alkalmazott.
- [36] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete az Alaptörvény 28. cikkével összhangban értékelte a sajtó-tájékoztatókról történő közlésre irányadó alkotmányos szempontokat, ezáltal a támasztott ítélet összhangban áll az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó szempontokkal. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/427/2022.

